

تعابیر از تعاریف مشخص و مفاهیم حقوقی دقیقی برخوردار نیست و دادگاه‌ها را در تبیین این مسایل با مشکلات و چالش‌های جدی مواجه می‌کند.

نبود یا عدم اجرای صحیح نظارت بر حسن اجرای قوانین:

همان‌گونه که قانون مناسب در رشد سرمایه‌گذاری اثر مطلوب بر جای می‌گذارد، اجرا و نظارت بر حسن اجرای قوانین هم می‌تواند در سرمایه‌گذاری نقش مؤثری ایفا کند. برخی از قوانین، مقررات و آیین‌نامه‌ها به خوبی تدوین شده، اما به دلیل عدم تعبیه سیستم‌های نظارتی در متن قوانین به وسیله قانون‌گذار یا نبود مکانیسم‌های نظارتی عملیاتی در آیین‌نامه‌های اجرایی، قوانین به درستی اجرا نمی‌شود و به اهداف مورد نظر نمی‌پیوندد. موارد متعددی وجود دارد که مجریان یا از حدود و اختیارات قانونی فراتر گذاشته و خود حتی به وضع قوانین و مقررات پرداخته یا به صورت عاملین فشار درآمده‌اند و این به علت عدم تعبیه سیستم‌های نظارت بر اجرای قوانین است. برای مثال می‌توان به رفتار مأموران مالیاتی با صاحبان صنایع کوچک و متوسط در امور علی‌الرأس کردن، سهمیه‌بندی کردن مالیات و ...، مراجعات بازرسان کار به کارگاه‌های صنعتی با نگرش جریمه کردن، برخورد سلیقه‌ای کارمندان سازمان تأمین اجتماعی با

۹۹ یکی از موانع مهم موجود برای سرمایه‌گذاری در این بخش، نظام قانون‌گذاری و نحوه اجرای آن است. نظام قانون‌گذاری در ایران، نتوانسته بستر مناسبی برای ایجاد انگیزه سرمایه‌گذاری در بخش تولید، فراهم کند. برخی از قوانین مانند قانون کار و قانون بیمه و تأمین اجتماعی، برای رفع مشکلات موجود به اصلاحات نیاز دارند و در برخی دیگر مانند قانون حقوق مالکیت، خلأ قانونی وجود دارد. **۶۶**

کارفرمایان و ... اشاره کرد.

برخی از صاحب‌نظران معتقدند که اگر همین قوانین موجود نیز به درستی اجرا شود، برخورد سلیقه‌ای حذف و سیستم‌های نظارتی پویا اعمال شود، بسیاری از معضلات سرمایه‌گذاری برطرف خواهد شد و حداقل حسن آن این است که سرمایه‌گذار می‌داند، چه قانونی قرار است اجرا شود تا بر اساس آن تصمیم‌گیری کند. حاکمیت قانون افراد را مجاب می‌سازد تا فعالیت‌های خود را در چارچوب قوانین، تنظیم کنند. تخطئه و زیر پا گذاشتن قانون به وسیله بخشنامه‌ها، دستورالعمل‌ها، آیین‌نامه‌ها یا در مرحله اجرا، علاوه بر ترویج فرهنگ قانون‌گریزی، سرمایه‌گذار را نسبت به آینده خود بدبین می‌کند.

ناهماهنگی و تضاد میان قوانین و تصمیمات دستگاه‌های دولتی:

برخی دیگر از قوانین، مقررات و آیین‌نامه‌ها به خوبی تدوین شده، اما به دلیل تعارض با دیگر قوانین مربوط به همان فعالیت، ناکارآمد است. در مواردی مشاهده می‌شود یک دستگاه دولتی، تصمیمات و ضوابط دستگاه دیگری را نقض و نفی کرده یا نسبت به تصمیمات یا قوانین آن دستگاه بی‌اعتناست. برای مثال به موجب قانون مالیات‌های مستقیم، صنایع خارج از محدوده ۱۲۰ کیلومتری تهران، مشمول معافیت مالیاتی می‌شوند. وزارت راه فاصله شهرک صنعتی هشترگرد (واقع در جاده کرج- تهران) را از ۱۲۰ کیلومتر بیشتر اعلام کرده است؛ در نتیجه صنایع مستقر در این شهرک، مشمول برخی معافیت‌های مالیاتی شده‌اند. اما به گفته یکی از صاحب‌نظران، معاونت مالیاتی وزارت دارایی به تازگی اعلام داشته این فاصله از ۱۲۰ کیلومتر کمتر است و به این ترتیب صلاحیت وزارت راه را به عنوان صاحب‌نظر در این باره زیر سؤال برده است. مورد دیگر اینکه به موجب ماده ۱۳۸ قانون مالیات‌های مستقیم، معافیت مالیاتی اندوخته‌های سرمایه‌گذاری صنایع به اخذ گواهی از وزارت صنایع موکول شده است؛ حال آنکه کارفرمایان معتقدند که میزان و کارکنان مالیاتی وزارت دارایی، تشخیص و گواهی وزارت صنایع را مورد تردید قرار داده و این نوع اندوخته‌ها را مشمول مالیات می‌دانند.

قانون بعدی درباره مالیات کارگران قراردادی است. وزارت دارایی معافیت حق سنوات کارگران قراردادی را لغو کرده و از آنان مالیات مطالبه می‌کند؛ درحالی‌که به موجب قانون مالیات‌های مستقیم، حق سنوات یا خسارت اخراج کارگران (یک سال یا چند سال) از پرداخت مالیات معاف است؛ بنابراین در این میان، خلأ وجود قوانینی از جمله قوانین رعایت حقوق مالکیت بخش خصوصی و نبود یا ضعف مکانیسم‌های قانونی کاهنده ریسک سرمایه‌گذاری و وجود قوانینی که بدون رسیدگی قضایی موجب سلب مالکیت یا توقف تولید می‌شود؛ باعث احساس ناامنی سرمایه‌گذاری در بخش صنعت شده است. برای مثال اگر مدیرعامل بنگاه تولیدی به هر دلیلی مرتکب خطا یا جرمی شد، بنگاه تولیدی وی- که افرادی در آن شاغل‌اند- نباید تعطیل شود. اگر راننده کامیون متخلف است؛ کامیون نباید متوقف شود و سرمایه صاحب آن راکد بماند؛ زیرا آثار منفی این عمل به خانواده صاحب کامیون سرایت می‌کند و ...

قوانین و مقررات هر بخش، باید ساده و برای همه مخاطبین قابل فهم بوده و از چارچوبی منسجم، هماهنگ و همسو با اهداف مورد نظر در همه فعالیت‌ها برخوردار باشد. قوانین باید به نحوی تهیه و تدوین شوند که هیچ‌کس با استفاده از برداشت‌های سلیقه‌ای نتواند از آن سوءاستفاده و محیط کسب و کار را دچار هرج و مرج کند. برخوردهای سلیقه‌ای در اجرای قوانین به ایجاد رانت برای عده خاصی می‌انجامد. به طوری که قوانین خود باعث بروز فساد در بخش‌های مختلف خواهد شد.

یکی از موانع مهم موجود برای سرمایه‌گذاری در این بخش، نظام قانون‌گذاری و نحوه اجرای آن است. نظام قانون‌گذاری در ایران، نتوانسته بستر مناسبی برای ایجاد انگیزه سرمایه‌گذاری در بخش تولید، فراهم کند. برخی از قوانین مانند قانون کار و قانون بیمه و تأمین اجتماعی، برای رفع مشکلات موجود به اصلاحات نیاز دارند و در برخی دیگر مانند قانون حقوق مالکیت، خلأ قانونی وجود دارد. برخی دیگر از قوانین نیز وجود دارند که باید بر اجرای صحیح آن‌ها نظارت کرد و بسترهای برخورد را با متخلفین فراهم کرد.